

9. Подільські криниці: хрестоматія з літератури рідного краю. Вип. 2 / Упорядкув., вступ. слово, біогр. довідки та матеріали до літературної карти А.М.Подолінного. – Вінниця: Аквілон, 2001. – 592с.
10. Подолінний А.М. В нас дорога довга...: вибрані вірші / А.Подолінний. – Вінниця: Континент-ПРИМ, 2005. – 60с.
11. Презентація орлиного польоту. Літературно-мистецький альманах. / Ред. В.Д.Кобець. – Вінниця, ФОР Данилюк В.Г., 2009. – 200с.
12. Стоголосся: поетична антологія Вінниччини ХХ ст. / Упорядк., вступ. слово «Лети ж, рідне слово», біогр. довідки А.М.Подолінного. – Вінниця: Континент-ПРИМ, 2002. – 432с.

И.А. Зелененька ОБРАЗ ГОРОДА БАРА И БАРСКОЙ ЗЕМЛЕ В СОВРЕМЕННОЙ ПОДОЛЬСКОЙ ПОЕЗИИ

В научной разработке анализируется образ города Бара как живописного городка посреди Восточного Подолья в лирике известных подольских поэтов.

Ключевые слова: образ, символ, метафора, лирика, аллегория, модернизм, постмодернизм, романтическая концепция.

I.A. Zelenenka Image of the city Bar and Barskiy EARTH IN MODERN PODILSKY POETIRY

This article deals with the analysis of Bar's image as a picturesque town in the eastern Podillia in the poetry of famous Podillian poets.

Key words: image, symbol, metaphor, poetry, allegory, modernism, postmodernism, romantic concept.

УДК 2.2. – 41: 75

отець Мелетій Батіг (Микола Іванович Батіг)

БАРСЬКИЙ МОНАСТІР ОТЦІВ ВАСИЛІЯН І БАРСЬКА ВАСИЛІЯНСЬКА ШКОЛА

У статті йде мова про заснування й функціонування Барського монастиря отців Василян і Барської василянської школи як важливих чинників розвитку освіти, виховання, культури, популяризації духовності й релігійної моралі на теренах Барської землі.

Ключові слова: освіта, виховання, культура, духовність, релігійність, моральність, церкви.

Важливим культурно-історичним, суспільно значущим явищем на теренах Східного Поділля стала діяльність отців Василян у місті Бар протягом XIII-XIX століть, проте в зв'язку з несприятливими політичними умовами, національним, культурним, політичним та економічним гнітом протягом XIX-XX століть будь-яка інформація про цей важливий для Барської землі феномен замовчувався. Спорадично відомості про діяльність василян в Україні, на Поділлі й зокрема в м. Барі можна знайти в працях М.С. Грушевського [1], І.Н. Нагаєвського [5], Є.Й. Сіцинського [7], П.М. Шкраб'юка [9]. Саме тому це питання потребує ґрунтовного висвітлення у фаховій науковій літературі сучасної України.

Митрополит Київський, Галицький та всієї Руси Йосиф Велямин Рутський (1574-1637) у складні для з'єднаної церкви України з Апостольським престолом (Уніатської церкви, сьогодні – Української греко-католицької церкви) часи бачив певний порятунком у складному й несприятливому становищі для віруючих і релігійних діячів. Цим порятунком було створення широкої мережі освітніх закладів західноєвропейського типу [2, Т.12; с.17-18], що стало можливим після реформування способу життя в українських монастирях. На Новгородицькій капітулі в 1617 році було видано розпорядження щодо народного шкільництва [1, 29]. А вже у Василянського Чину були три головні, історично обумовлені й мотивовані в національному контексті напрямки діяльності: а) місії; б) школи; в) видавнича справа.

Митрополит Йосиф Рутський, духовний архімандрит Йосафат (Кунцевич) підтримали ініціативи церкви й парафіян у створенні шкіл, оскільки в Європі того часу вже набули широкого розмаху єзуїтські колегії та звичайні школи [7, с. 45]. Найперше Й.Рутський і Й.Кунцевич ініціювали здобуття богословської освіти і популяризували її поміж духовників. Здібних отців і братів митрополит Й.Рутський делегував навчатися за кордоном. Після повернення до монастирів отці засновували окремі духовні школи з європейського штибу напрямком роботи [2, Т.12; с. 21]. Ці школи не поступалися кращим єзуїтським навчальним закладам, що були організовані єзуїтськими організаціями для польського населення.

На Поділлі після з'єднання західноукраїнських епархій з Апостольським Престолом за сприянням Василянського Чину освітній рух набув нових форм. Майже всі монастирі векторизували свої прагнення до об'єднання в один Чин, прийнявши за принцип існування єдність із Апостольським Престолом [10, с. 11]. Серед таких монастирів був монастир у селі Сименки, віддаленому на південь від Бара (за вісім кілометрів од міста). Ймовірно, в XVII столітті там існував православний монастир, зруйнований турецькою навалою за часів короля Яна Собеського, коли 1672 року в Бучачі між Річчю Посполитою і Турецькою імперією був укладений мирний договір [2, Т.8; с. 33]. Саме тоді Польща зрелася своїх прав на Поділля, що стало турецькою провінцією, а козацька Україна стала самостійною державою під протекторатом султана [2, Т.8; с. 34]. Окремі храми турки перетворили в мечеті, а монастирі зруйнували (це промовисте свідчення того, що українські монастирі були осередками не лише церковного, а й культурно-освітнього, державницького поступу). Король Ян Собеський виступив зі своїм військом проти турків. Східне Поділля і Брацлавщина зокрема зазнали великої руїни. Фізичне нищення, кабала, духовне виродження стали головними чинниками порушення становлення християнського суспільства в Україні. Д. Дорошенко написав про це так: «Україна оберталася в пустелю, засіяну людськими кістками, наповнену руїнами й згарищами» [3, 67]. Лише після перемоги європейської коаліції під Віднем 1683 року, в якій узяло активну участь українське козацтво, у 1699 році Бар був звільнений від турків [1, 67]. Монастир у с. Сименки під час турецької навали був зруйнований, доля монахів невідома.

Барський староста, князь Юрій Любомирський 22 січня 1715 року видав отцям-василянам привілей на право поселення в селі Сименки [5, 78]. Саме тоді на руїнах давнього монастиря поселилися монахи Василянського Чину. Монахи, котрі, ймовірно, до того жили в селі, прийняли унію та прилучилися до отців-василян. Подібна ситуація склалася з іншими монастирями на Поділлі. А вже у 1718 році отці-василяни презентували руську школу (на основі народної освіти в м. Бар була створена школа, а відтак діяв і невеликий монастир).

З історичних джерел відома заява-скарга вікарія Василянського монастиря до Летичівського міського уряду про те, що шляхтич Ян Паславський напав на руську (українську) школу в Барі і побив учнів початкових класів, а також «студентів», причому захопив зі школи рушницю та спис, а згодом, напавши на дім вікарія Барської церкви Симона Стоцького, обізвав його й присутніх духовників непристойними словами і списом (пікою) поранив праву руку о. василянина Меркурія [8, 45-46]. Це є доказом того, що при школі, яку організували отці Чину святого Василя Великого, знаходилася й церква. Отже, отці-василяни із с. Сименки також мали резиденцію в м. Бар.

У 1727 році Барський староста Юрій Любомирський видав і оприлюднив привілей із таким змістом: «Барський уряд виділяє Василянам місце в місті Бар – 50 ліктів довжини і ширини для спорудження будівель» [1, с.41]. Вчені остаточно не з'ясували, про яку саме територію йдеться у зв'язку зі знаходженням там Василянської школи, згаданої в документах 1718 року. В привілеї староста князь Юрій Любомирський підтвердив права духовників: «Бажаючи, щоб монастир отців Василян якнайбільше був заснований для хвали Божої, даю на вічні часи право, щоб Василяни жили без усякої перешкоди зі сторони замку і міста могли на майбутнє користуватися своїми ґрунтами в їх межах із полями, виноградниками, пасовищами, городами, садами, пасіками, хуторами, дубовими лісами, дібровами і ставками з правом установа млинів із одним каменем на своїх ставках, доступу до млинів для міщан, передміщан Барських і селян без всяких перешкод зі сторони замку і орендаторів, а також із правом варіння меду і виготовлення горілки. І на тій землі вони можуть поселяти селян наскільки їх можна там помістити... Василяни і їх співробітники без усяких перешкод можуть користуватися доходами з цієї землі... Все це мої наступники повинні додержувати і не забороняти отцям Василянам користуватися даними їм ґрунтами» [1, 42]. Цей документ був підтверджений у 1741 році Антонієм Любомирським.

Під час княжої візитації в 1756 і 1760 році [10, 28] було записано про цей монастир і таке: «Монастир був огорожений товстим дубовим палісадом. Зі сторони села були ворота з аркою. Посередині садиби – церква Петра і Павла, побудована недавно з дубового спиляного дерева з одним куполом. На заході за вівтарем була дзвіниця, а на півдні монастирські приміщення, недавно побудовані з коридором, що виходив до трапезної старої будови. В трапезній була розміщена каплиця на честь Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії. На півночі від церкви була стара ігуменська келія. За монастирем на схід був розміщений сад

різних дерев і на півдні знаходився став із млином, а за ставом гумно з різними господарськими будовами. На півночі є місце, де перед тим була стара церква, що служило цвинтарем» [10, 52].

За каталогами, які систематизували о.А.Г.Великий, вл.Софрон Мудрий, П.Шкраб'юк [10, 59], у Барському Василянському монастирі разом із селом Сименки перебували досить відомі в історії української церкви духівники та освітяни-сподвижники: в 1754 році – отець Йоан Левицький – ігумен; отець Доротеї Рокоткевич; отець Вартоломей Політицький; отець Теодор Вербицький; отець Інокентій Антонович; отець Венедикт Максівич; брат Епіфаній Кропивницький – диякон; у 1776 році – отець Ієронім Калиновський – ігумен; отець Іполит Вашкевич – вікарій, сповідник; отець Юліан Лотрет – проповідник; отець Амброзій Кожаровський – парох; отець Серафим Трузевський – місіонер; отець Флоріан Глібовський – економ; брат Гервасій Рептакевич – секретар [10, 53].

Збереглися нечисленні згадки про грошові надходження від господарств, відданих у розпорядження Чину святого Василя Великого в м. Бар та околиці. Зокрема в 1760 році монастир мав 490 злотих у відсотках від капіталу, яким володіли землевласники, з оренди від корчми – 450 злотих, з податку від підданих – 30 злотих, загальний церковний дохід – 300 злотих, усього ж на рік – 1270 злотих. У 1773 році Апостольський Престол касує отців Єзуїтів (членів чернечого ордену Римо-Католицької церкви), які осіли в Барі 1616 році й встигли протягом 150 років закласти чимало маєтків, частину з яких прийняли як дар, іншу – отримали в наслідок судових процесів [10, 81]. Після закриття єзуїтського монастиря Едукаційна комісія польського сейму (що закривала осібні руські (українські) школи) передала всі маєтки барським отцям чину святого Василя Великого. Також їм були передані в користування приміщення монастиря і народних шкіл, окрім того, маєтки і фільварок села Сеферівка, від якого щорічно на школу можна було отримати приблизно 3000 злотих. Крім цього, у власності отців-василян залишилися маєтки села Сименки, хоча здебільшого духовники перейшли до м. Бара.

Отже, отці-василяни, перебравши єзуїтські школи, мали достатньо необмежені можливості у справі освіти й таки підняли навчання на новий якісний рівень. Окрім шкіл, Чин отримав у користування колегії (гімназії) для української молоді в Умані, Гощі, Любарі, Шаргороді, Кам'янець-Подільському і Володимирі Волинському, куди на навчання приїжджали «спудеї» чи не з усієї Європи. До шкіл часто приймали дітей із зубожілих шляхетних українських родин. Зокрема монастир Малейовський біля Кам'янця-Подільського вважали кращим спеціалізованим навчальним закладом XVIII століття саме для української дитини (описана освітня традиція певним чином зберігалася й у XIX столітті).

Головний будинок Барського колегіуму єзуїтів не був повністю закінчений. У 1773 році колегіум потрапив у розпорядження Едукаційної комісії (міністерство освіти). У церковних документах 1773 року згадується дерев'яний костел на території монастиря, що згорів під час пожежі близько 1780 року. Причина пожежі невідома. Замість костелу всередині була збудована церква Покрови Матері Божої, хоча апріорі монастирський будинок отців-василян був призначений для колегіуму. Церква, освячена в 1787 році отцем Василем Матковським, Барським ігуменом, за благословенням Львівського єпископа Петра Білянського, зі спогадів духовників, була класичним романським храмом із чотирма колонами-опорами, з куполом, покритим зеленою фарбою. В самому храмі знаходилося п'ять престолів. За престолом, у головній частині, стояла ікона Барської Богоматері, що в духовній літературі того часу описана так: «Образ Богоматері – на лівій руці, яка тримає Господа Ісуса Христа в срібних ризах, темних (відтінок чорний) з позолоченими двома вінцями на головах Спасителя і Богоматері». Другий престол — св. Василя Великого, так би мовити, головного заступника отців Василян та його іконічний образ. Третій престол — св. Івана Златоустого. Четвертий престол — Спасителя розп'ятого зі срібним вінцем, страждаючого на хресті. П'ятий престол — Непорочної Пречистої Диви Марії. Також у храмі знаходився портрет монарха Олександра I та цариці [10, 98].

У вільних кімнатах нижнього поверху й на другому поверсі були келії, де могли жили ченці. Крім того, на другому поверсі знаходилася чимала багата бібліотека (987 книг різного змісту). По лівому боці церкви, в камінному корпусі, розташували двоповерхову школу, коридор від неї був з'єднаний із коридором будинку монастиря. На момент передавання в 1781 р. будинок колегіуму не був закінчений. Будівельні роботи в монастирі й церкві тривали ще шість років. У церкві було встановлено п'ять престолів. Шкільний будинок був

Наукові записки

двоповерховий. На нижньому поверсі будинку розмішувалися 1-й, 2-й, 3-й, 4-й і 5-й класи, на другому – 6-й клас і молитовна каплиця [10, 99].

З опису монастиря 1823 року [1, 88] нам відомо, що школу очолював ректор о.Йосиф Рубанович, о.Юстиніан Тимонович був префектом школи і вчителем математики. Серед педагогічного колективу було чимало священиків [10, 102]: о. Осафат Маначинський – риторика, поезія і література; о. Йосиф Правосудович – фізика і природнича історія; о. Пантелемон Циковський – право й історія; о. Інокентій Морозовський – рисування; о. Пафнутій Берчанський – учитель 2 класу; о. Теофан Затхер – учитель 1 класу. Вчителі світського стану: Йосиф Лукашевич – учитель підготовчого (нульового) класу; Іван Внучковський – російська мова; Йосиф Чайковський – французька мова; Милаїл Тодорович – німецька мова; С.Маньковський – інструментальна музика; І. Рачинський – інструментальна музика; С. Надвірний – доктор школи; Герман Радзівеський – радник школи [10, 102].

Жоден із викладачів не був вихованцем Барської школи. Ректор Рубанович виховувався в Житомирі й Овручі, богословські науки вивчав у Кам'янці-Подільському. Префект о. Ю.Тимонович і о.Й.Правосудович закінчили Віленський університет, о.Й.Маначинський, о.П.Циковський і о.Т.Затхер навчалися у Волинській гімназії, а о.І.Морозовський – у Кременці [10, 103].

Навчання відбувалося за шестикласним курсом. У підготовчому, а також у 1 і 2 класах учні вивчали всі предмети за чинними на той час у Російській імперії програми. Починаючи з 3 класу, учні вивчали окремі предмети й закінчували їх у шостому класі. Крім цього, в усіх шести класах вивчався Закон Божий. Предмети, що були визначені для навчання учнів у Барській Василянській школі, – Закон Божий (1-2 класи, разом із катахизою, з 3 класу – релігійна мораль, історичні виклади); польська мова і література (граматика, порівняльний аспект літератури й латини; у 6 класі – творчість окремих письменників, вивчення творів за жанрологічним принципом); математика, арифметика, алгебра, геометрія; географія (1-2 класи); фізичні науки (природнича історія, механічна й астрономічна географія (космографія), фізика (оптика, діоптрика); хімія (6 клас); історія і право. Особливо акцентувалося на вивченні грецької і римської історії, а також польської і російської історій; право природне (4 клас); право громадянське (5 клас); політекономія (за Адамом Смітом) (6 клас); філологічні дисципліни (російська, французька, німецька, а також латинська мови; до того ж латина ділилися на відділи, де учні могли вибирати навчальний матеріал; рисування і музика) [10, 105].

Навчальні програми за шістьма класами розподілила едукаційна комісія, з огляду на вікові особливості учнів та соціальний запит. Школа була піднесена до ступеня гімназії. З часом програми змінювалися згідно з указівками царської влади, але головний напрямок освіти не вдалося змінити, оскільки він мав загальноєвропейський характер.

Після того, як Поділля внаслідок розділу Речі Посполитої потрапило під владу Російської імперії, уряд безпосередньо підпорядкував собі василянські школи, в тому числі й Барську, школами почала займатися й царська охранка. Згодом вони були ліквідовані як заклади з сумнівним, антидержавним спрямуванням. Звичайно, викладання предметів відбувалося польською мовою, підручники були надруковані тією ж таки польською мовою, а також латинською. Церковнослов'янською мовою були надруковані лише Богослужбові книги. Та, незважаючи на ці перешкоди, досить широко впроваджувалася руська (українська) мова. Навіть імперські російські джерела писали про те, що школа була «сяйвом просвіти», проте не відображала намагань політики російського уряду [1, 49]. Крім того, в школі пропагувалися засади Унії (єдності церков з Апостольським престолом), що дратувало монарха.

Після того, як царський уряд закрити Шаргородський колегіум, цей статус перейняла Барська василянська школа, найбільша тогочасна школа на Поділлі. Тут навчалося більше 700 учнів. Викладачі здебільшого мали вищу освіту, здобувши її в європейських університетах, чимало було й професорів. Виховання подільської молоді проходило на належному моральному й національному рівнях. Ось короткі статистичні дані про кількість учнів, що навчалися в Барській василянській школі: 1810 р. – 641 учень; 1811 р. – 700 учнів; 1812 р. – 631 учень; 1813 р. – 638 учнів; 1814 р. – 758 учнів; 1815 р. – 534 учні; 1816 р. – 665 учнів; 1817 р. – 598 учнів; 1818 р. – 736 учнів; 1819 р. – 575 учнів; 1820 р. – 478 учнів; 1821 р. – 417 учнів; 1823 р. – 539 учнів [10, 108]. Отже, школи готували освічених людей, потрібних для неосвіченої Росії, тому закривати такі й подібні освітні заклади в Україні уряд планував дещо

.....
пізніше. Отців-василіян було запрошено до Москви, Петербурга, де були створені католицькі громади [6, 148], які більш-менш активно функціонують і сьогодні.

Царський уряд, а пізніше й радянська влада, закидали отцям-василіянам так звану колонізацію, розкольництво (Унію). Достатньою причиною для закриття василіянських шкіл і колегій стало польське повстання 1830 року [2, Т13; 82]. Молодь і студенти не могли бути лояльними до деспотичного шовіністичного царського уряду: все, що було українське, вважалося «мазепинським» (у штучно нашарованому – негативному значенні цього слова) і підлягало знищенню. Царським указом у 1832 році [2,Т.13; 83] василіянські школи були закриті. Монастирі, в тому числі Барський Василіянський монастир, були ліквідовані й безпосередньо з волі Миколи I в 1837 році передані імперському православному духовному відомству.

Після ліквідації монастиря монахам та ієромонахам довелося шукати нове місце перебування. Так ієромонахи, як Козакевич, Вишатський та Капустинський, були переміщені в Любарський монастир, Варфоломій Данилевич, Гедеон Дорошевич – у Загорський монастир, а Сазон Пурієвич, Арсеній Лисевич і Анаклет Данилевич – у Бітенський монастир [10, 111]. Туди прибув також ігумен Барського монастиря Януарій Стульгінський. Але й ці монастирі були ліквідовані. Від василіян вимагали зречення на користь Московського православ'я. Отці перебиралися до Галичини, багатьох було заарештовано, заслано до Сибіру, дехто відбував покарання в православних монастирях [6, 203] (ці й подібні методи розправи з українськими сподвижниками часто практикувалися в Російській імперії).

Існування василіянських шкіл замовчувалося й у радянський період, можна вести мову лише про окремі, так би мовити, бліді згадки про освітню, просвітницьку діяльність отців-василіян в підрадянській історії [4, 10-11]. Зрушення в цій справі відбулися з проголошенням суверенітету України. В 1995 році при Бучацькому монастирі було відновлено колегіум, де він успішно функціонує як освітній заклад, що є доказом позитивного просвітнянського поступу Василіянського Чину.

Отже, Василіянський монастир, церква і школа були справжнім просвітнянським комплексом західноєвропейського несхоластичного напрямку. Василіянська школа в м. Бар у великому хронологічному розрізі звернула на себе увагу значної частини місцевого населення, її закінчили відомі громадські діячі й освітяни.

Сьогодні василіянські школи потребують детального вивчення, висвітлення у фахових освітніх, наукових періодичних виданнях України, що, на нашу думку, сприятиме організації освітнього простору в м. Бар, на Поділлі та в Україні загалом. Це не лише наша історія, це просвітницька справа й, разом із тим, одна з чільних позицій духовного розвитку українців.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Грушевський М.С. Барское старство, исторические очерки (XV-XVIII в.) / М.С.Грушевський. – К., 1894. – 200с.
2. Грушевський М.С. Історія України-Руси: В 19 т., 13 кн. / М.С.Грушевський. – К., Львів, 1898. – 1936.
3. Дорошенко Д. Історія України з малюнками для школи й родини. – Нью-Йорк., 1957. – 253с.
4. Історія міст і сіл УРСР: Вінницька обл.: нарис [ред. Тронько П.Т.]. – К.: Гол. редакція УРЕ АН УРСР, 1972. – 630 с.
5. Малаков Д.В. По восточному Подолью: От Жмеринки до Могилев-Подольского. / Д.В.Малаков. – М.: Искусство, 1988. – 167с.
6. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття. / І.Н.Нагаєвський. – К.: Український письменник, 1993. – 413с.
7. Святе Письмо в європейській культурі. Біблійний словник [Ланглуа А., Ле Муане А., Спіс Ф., Тібо М., Требушон Р., Фуйу Д.] – К., 2004. – 320 с.
8. Сіцинський Є.Й. Нариси з історії Поділля. Ч.1. (Нариси I-II) / Є.Й.Сіцинський. – Вінниця, 1927. – 124с.
9. Труды Подольского историко-статистического комитета (выпуск 5-9), 1890-1891 гг. [под ред. Священника Е.Й. Сецинского.]– К., 1989. – 289с.
10. Шкраб'юк П. Монаший Чин отців Василіян у національному житті України. / П. Шкраб'юк. – Львів: Місіонар, 2005. – 148с.

*о. Мелетій Батіг (Николай Иванович Батиг) БАРСКИЙ МОНАСТЫРЬ ОТЦОВ
ВАСИЛИЯН И БАРСКАЯ ВАСИЛИЯНСКАЯ ШКОЛА*

В статье идет речь об основании и функционировании Барского монастыря отцов Василиан и Барской василианской школы как важных моментов развития образования, воспитания, культуры, популяризации духовности и религиозной морали преимущественно на Барской земле.

Ключевые слова: образование, воспитание, культура, духовность, религиозность, нравственность, церковь.

*Father Meletiy Batig (Nikolai Ivanovich Batig) Barskiy monastery of VASILYAN And Barskiy
VASILIYANSKAYA SCHOOL*

This article deals with the foundation and the functioning of Bar Basilian Fathers Monastery and Bar Basilian school as one of the important factor of developing education, upbringing, culture, spirituality, religiosity and morality on territory of Bar.

Keywords: education, upbringing, culture, spirituality, religiosity, morality, church.

УДК 929: 51 (477.44)

О.П. Григоренко

БАРСЬКІ СТОРІНКИ В НАУКОВІЙ БІОГРАФІЇ АКАДЕМІКА В.Б. РУДНИЦЬКОГО

В статті аналізується життєвий і науковий шлях видатного представника наукової еліти нашої держави, доктора технічних наук, академіка, професора, завідувача кафедри вищої математики та комп'ютерних застосувань Хмельницького національного університету В'ячеслава Броніславовича Рудницького і його науково-виробничі зв'язки з інженерно-технічною інтелігенцією міста Бар.

Ключові слова: В'ячеслав Броніславович Рудницький, освіта, педагог, вища школа, університет, доктор наук, професор, наукова школа, Бар.

Пріоритетною в розбудові незалежної молоді Української держави є наявність особистостей високого інтелекту, які володіють сучасними знаннями, досвідом, постійно аналізують динаміку вітчизняних і світових подій як у соціальному, так і в економічному напрямках, здатні випереджати і прогнозувати розвиток, акумулювати можливості і сили, підпорядковані колективи на найважливіших ділянках для досягнення мети. Існує відомий вислів: «Історію творять особистості». Він містить у собі велику долю істини. Бо ж історія – це не що інше, як біографія, – біографія предків, колективів, особистостей. Досвід свідчить, що навіть, якщо всі необхідні історичні умови наявні, велику роль відіграють особисті якості керівника: його кваліфікація, світогляд, масштаб мислення, вміння працювати з людьми і вести їх за собою, воля, розум, цілеспрямованість.

За багатотисячолітню історію з подільської землі вийшло багато людей, які прославили свій край і стали відомими в усьому світі. Особливо почесне місце серед цієї славетної когорти видатних особистостей, що своєю невтомною, титанічною працею, яскравим розумом, організаторським талантом зробили неоціненний внесок у розвиток науки, освіти і культури в Україні і дали можливість нашій державі стати ще більш відомою у світовому співтоваристві, належить автору багатьох монографічних узагальнень, підручників, посібників, доктору технічних наук, доктору фізико-математичних наук, професору, вченому зі світовим іменем, заслуженому працівникові освіти України, академіку Академії наук вищої школи України, Української академії економічної кібернетики, академіку Нью-Йоркської академії наук, видатному представнику наукової еліти нашої країни, завідувачу кафедри вищої математики та комп'ютерних застосувань Хмельницького національного університету В'ячеславу Броніславовичу Рудницькому. В літописі його надзвичайно насиченого наукового життя певне місце займають і сторінки, пов'язані з розвитком науково-технічного прогресу на підприємствах міста Бар.

У новітній історії України професор В.Б. Рудницький з усією відповідальністю усвідомлює, що сучасна українська освіта переживає складні і разом з тим необхідні трансформаційні процеси, які мають на меті посилити її внутрішній потенціал, зробити її самодостатньою щодо вирішення організаційних, кадрових, методичних, фінансових, матеріально-технічних питань, надати їй відповідної гнучкості, здатності оперативно реагувати